

LISZT DÉDUNOKÁJA, KODÁLY UNOKÁJA
DR. CSORDÁS KLÁRA TANULÁSRÓL, TANÍTÁSRÓL ÉS A
FRANCIA KAPCSOLATRÓL

Csordás Klára
(A portrékat Felvégi Andrea készítette)

A Zene világnapján, október 1-jén a párizsi magyar nagykövetségen, Habsburg György nagykövettől vehette át a Magyar Arany Érdemkeresztet dr. Csordás Klára. Az énekesnő a magyar zenekultúra és -pedagógia, különösen Bartók Béla, Kodály Zoltán és Liszt Ferenc szellemi örökségének franciaországi népszerűsítése iránt elhivatott művészi tevékenysége elismeréseként kapta meg az elismerést. dr. Csordás Klára pályakezdése óta, bármerre is jár a világban, fontos feladatának tartja, hogy felhívja a figyelmet a kivételes magyar zenekultúrára, nem csupán előadóként, hanem zenetudósként is. Amellett ugyanis, hogy tolmácsolja a szerző üzenetét, szívesen mesél a művekről, komponistákról, és igyekszik minél több embert megnyerni a műfajnak. Pályájának fontos összetevője az a tanári attitűd, ami karrierjének kezdete óta a sajátja, s ma is örömmel osztja meg tudását minden érdeklődővel.

– *Mikor kezdett tanítani?*

– Húsz évesen. Akadémistaként gyakorlati tanítási óráink is voltak, és a vizsgán több tanár mondta: 'maga erre született, remekül csinálja!'. Az, hogy sikeres voltam már a kezdetekkor is, a tanáraimnak köszönhető. Kell egyfajta tehetség ahhoz, hogy az

ember el tudja felejteni a saját énekesi egóját, képes legyen háttérbe állítani magát és csak a növendékre koncentrálni. Arról nem is beszélve, ahogy Polgár László is mondta egyszer, rengeteget tanulunk azáltal, ahogy a növendékeknek megfogalmazzunk, elmagyarázunk valamit. Mindenkinek más módon kell megmutatni, ezer képre van szükség. Több mint négy évtizede adom át a tapasztalataimat, s ma is ugyanolyan lelkesedéssel és szeretettel, mint az első órán, s nagyon sokaknak tudtam segíteni. Mindig az inspirál, hogy megmutassam a megfelelő utat. Ahogy belép a növendék, szeizmográfárá kell válnom, az ő rezgéseire figyelni. Mindig mondogatni szoktam, hogy gyere át az én világomba, hagyd kívül a gondokat, csak a zenére koncentráljunk. Tanárként nekem is az a dolgom, hogy pozitív legyek, olyan állapotban tartsam meg az óráimat, amikor adni tudok. S nem szabad sosem, hogy az én személyes problémáimról szóljon az együtt töltött idő, csak arról, hogy ő hogyan teljesít és el tudunk-e jutni A-ból B-be. Ahogy féltékeny sem lehet az ember egy fiatal tehetségre... A talentum inkább inspirál. Túl komolyan venni sem szabad magát az embernek. Arról nem is beszélve, hogy tanárként nem lehetek díva. Az egót el kell engedni. Persze ez nem könnyű, ezért is kevés a jó tanár... Szerencsére nekem voltak nagyszerű mestereim, köztük például Nicolai Gedda, de akadtak jócskán rossz tanáraim is. Tőlük is tanultam, azt, hogy mit és hogyan nem szabad...

Csordás Klára

– *Mit tart a leglényegesebbnek az óráin?*

– Azt, hogy segítsünk abban, hogy saját magukból kihozzák a legtöbbet. Egyébként az évtizedek során magam is sokat tanultam a tanításról. Nagyon hasznosnak tartom azt a pozitív metódust, amelyet a tengerentúlon alkalmaznak. Mindig ki kell emelni, ami jó, s utána, segítő módon megfogalmazni a kritikákat. Nem szabad a növendékeket letörni, földbe döngölni. Reptetni kell őket, s úgy átadni mindazt az

európai, temérdek tudást adó, állandó alázatra nevelő, kemény iskolában tanultakat, amelyeket elsajátítottam. S az a zseniális a tanításban, hogy a problémát mindig meg kell oldani ott és akkor. Ehhez az embernek nagyon pragmatikusnak és rendkívül kreatívnak kell lennie. S persze, szükség van az akaratra, a versenyszellemre is. Az én családomban mindenki, mindig erre törekedett, hiszen volt egy úszó Európa-bajnok nagybátyám, Csordás György, és hároméves koromtól arról beszélgetett a család a vasárnapi ebéd mellett, hogyan lehet egy olimpiát megnyerni.

– *Gondolom, a tanítás során nagy hasznát látja annak is, hogy zenetudósi diplomát is szerzett. Miért döntött úgy, hogy azt a képzést szintén elvégzi?*

– Fekete Máriának, az énektanárnőmnek köszönhetem, aki a következőket mondta nekem: ‘Fiam, van eszed, végezz el még egy egyetemet, mert a hang mindig tönkremehet...’ Sosem volt számomra kérdés, hogy énekes leszek, s amellet jelentkeztem a zenetudományi szakra is. Elmondhatatlan, hogy ez az ötéves képzés mit jelentett, hogy mennyit tanultam Rajeczkytól, Kroótól, Somfaitól, Ujfalussytól. Öt éven keresztül a zenetudósi szakon heti ötven óránk volt... S a Kurtággal töltött öt év! Aki azt végigjárta, annak könyörtelen elvárásai lettek magával szemben. Egyébként ezt is át kell adni a növendéknek, hogy eljussunk oda, hogy magától is a legjobbra törekedjen. Mondogatom is: ‘Hogyha nagyon alaposan elsajátítottál már valamit, akkor tudsz játszani a hangoddal, a lelkeddel. S a játék szó a legfontosabb. Erre van szükség a tanításban is. Visszatérve a tanárainkra, miután megszereztem a diplomámat, elmentem külföldre, eltelt vagy egy év, mire rájöttem, mi minden van a hátizsákomban. S az, hogy olyan sikerrel tudtam helytállni a világ nagy színpadjain, nem az én zsenialitásom volt, hanem a tanárainé... Huszonhat országban énekeltem, és mindenütt hírért vittem a magyar zeneoktatásnak.

– *Hogyan lett világjáró énekes?*

– Miután lediplomáztam, szerződtek a bécsi Volksoperbe, s ott is beiratkoztam az énekszakra, Hilde Rössel-Majdannál tanultam tovább. A császárváros után Németország, a Mannheimi Színház következett, majd Svédországban folytattam, a Stockholmi Királyi Operaházban és a Folkoperanban dolgoztam. Majd elköltöztem Párizsba, felléptem az Opéra Bastille-ban, a Théâtre des Champs-Élysées-ben, a Théâtre Chatelet-ben, Liège-ben, az Opéra Royal de Wallonie-ban is. Harminchárom éve élek a francia fővárosban, s innen járok rendszeresen a világ nagy színpadaira. Mindig szívesen bújtam bele különböző nőalakok bőrébe, de sosem volt az a vágyam, hogy öt főszereppel járjam a világot. Arról nem is beszélve, hogy ahogy múlnak az évek, az embernek egyre nagyobb a vágya, hogy különböző formákban zenéljen. Mindig is maga a zene érdekelt, és imádtam kamarázni. A növendékeimmel is kamarazeneünk minden alkalommal, hiszen én kísérem őket zongorán, s így a zenei formálást is meg tudom nekik tanítani. Kétféle előadó létezik, van, aki a saját

komplexusai miatt van a pódiumon, a másik pedig benne van a flow-ban. Amikor először olvastam Csíkszentmihályi könyvét, nem is értettem, hogy mi ebben az újdonság, hiszen én ebben élek, ahogy oly sok sportoló, művész is. Ezt is meg kell tanítom a növendéknek, hogy ő is bele tudja helyezni magát ebbe az állapotba. Az elején még a tanár segítségével kell, hogy flow-ba kerüljön, s aztán már ő maga is képessé válik rá.

Csordás Klára

– *Sokan tanulnak Önnél.*

– Így igaz, s a többségüket a koncertjeimnek köszönhetem. Meghallgatják az előadásom, s a végén odajönnek, hogy megkérdezzék, ezt hogyan csinálom, mert ők is ezt szeretnék... Épp ezért gondolom azt, hogyha valaki 26 évesen abbahagyja az éneklést, nem biztos, hogy tanítania kellene. Ahogy, ha valakinek kvintet lebeg a hangja 48 évesen, az sem biztos, hogy mindent a legjobban csinált... Nekem a testem a hangszerem, abban élek, tudnom kell, mi történik velem, és hogy miként tudom a legtökéletesebben használni. Pályakezdésem óta tanulok, tanítok, tanulok, tanítok. Bármerre járok is koncerten, mindig ellopok valamit, ami jó, amit nekem is érdemes elsajátítanom. Több korosztállyal is foglalkozom. Bécsben egy tanárnő egyszer azt mondta nekem: énekesnőt nem lehet csinálni, annak születni kell. Ebben van igazság, de mindenkit lehet fejleszteni valamelyest. Egyébként úgy gondolom, énekelni kellene az összes embernek, mert olyan, akár a jóga. Csak lehet hallani is, hogy jó-e egy adott hang vagy sem... S ha jól csináljuk, akkor az éneklés személyiségformáló is.

- *A párizsi Conservatoire Européen-ben is tanított.*
- Nyolc évig dolgoztam ott, s nagyon élveztem, mert kellő rugalmassággal kezelték az oktatást. Az ember akkor adta le az óráit, amikor otthon volt, de a saját menetrendje szerint foglalkozhatott a növendékeivel. Sajnos aztán átalakult az intézmény, így maradtak a magántanítványok.

https://drive.google.com/file/d/1pF4o_Hv42MIF1GYWo2vBNqyCrmaWhGKP/view (44:03)

Csordás Klára (ének) és Polgár Éva (zongora) hangversenye

- *Emellett mesterkurzusokon is rendszeresen megosztja a tudását az érdeklődőkkel, sőt tavaly, a 26. International Kodály Society Symposium-on, Los Angelesben koncertet is adott Bartók és Kodály műveiből, Polgár Éva kíséretével.*
- Igen, Polgár Évával rendszeresen muzsikálunk együtt, s ezen a rendezvényen nemcsak felléptem, hanem beültem a különböző workshopokra is. Minden jelenlévő panaszkodott a YouTube és a TikTok miatt, hogy azzal kell versenyezniük, én pedig azzal kezdtem a felszólalásomat, hogy: ‘álljon meg a menet, a zeneóra arról szól, hogy az ember odateszi magát, megragadja a gyerekek figyelmét. S úgy vélem, ha valaki az én egy óras órámat a TikTokkal veti össze, akkor nagyon rossz vagyok... Dolgozzunk úgy, hogy a személyes kisugárzásunkkal bevonjuk a gyerekeket.’

Mindezt elmondhatom az én tanárimról is. Mindenki elképesztő energiákkal, tűzzel tartotta az óráit. Los Angelesben, a koncert előtt, ahogy mindig, most is elmondtam, hogy magyarországi zenei nagyhatalom, s a világon sehol máshol nincs olyan zeneoktatási rendszer, mint nálunk. S ez a tudás bizony generációkon át öröklődik. Magam is Liszt dédunokájának, Kodály unokájának érzem magam, mert olyan mestereim voltak, akik ezektől az elképesztő muzsikusoktól tanultak, s az elsajátított zenei hagyományt tovább is adják. Amikor például Párizsban találkoztam Rév Líviával, ahogy leültünk együtt zenélni, hiába tartozott más generációba, azonnal kiderült, hogy egy zenei nyelvet beszélünk. Meglepődtem, amikor hallottam Shlomo Mintz játékát, s aztán kiderült, Fehér Ilona volt a tanára... S hogy ilyen különleges zenei tehetségek élnek itt, nem is csoda. Találkozópontra vagyunk, egy kis ország, épp ezért szerénységgel, nagyon nyitottan és kíváncsian figyeljük a körülöttünk lévő zenei nyelveket.

– *Szép elismerés eddigi munkájáért a Magyar Arany Érdemkereszt.*

– Nagyon meglepett, nem számítottam rá, de persze boldoggá tett. Tevékeny részese vagyok a francia zenei életnek, s amikor csak lehet, igyekszem felhívni a figyelmet a magyar zenekultúrára. Amikor 2008-ban Sárközy elnök kérte, hogy minden országból egy ott élő művészt nevezzenek ki tiszteletbeli kulturális nagykövetnek, akkor engem ért ez a megtiszteltetés, s Juliette Binoche volt például a francia delegát. Azért tartom ezt lényegesnek, mert amit kaptam, az elmondhatatlanul gazdag, és ezt vissza is kell adnom. Ősszel például azért jártam vissza abba a zeneiskolába, ahol annak idején tücsökként magam is tanultam, hogy az egykori tanárnőmmel közös koncertet adhassak, amelyet aztán meghallgathatnak a gyerekek. Az ember így adja tovább, amit az eltelt évtizedek alatt tanult, és mindazt, amit a Zeneakadémián kapott. Liszt és Kodály hagyatékát igyekszem átörökíteni magam is egy újabb generációnak.

Réfi Zsuzsanna

CSORDÁS KLÁRA FELVÉTELEIBŐL

Télesterőművészet a Kultúrúrában - A Grazioso Kamaracsoport és Csordás Klára énekművész koncertje (18:46)

A jelenleg Párizsban élő, Cziffra-díjas művésznő 2020-ban lépett fel a Klebelsberg Kultúrúrában a Grazioso Kamaracsoport hálaadó koncertjén. (2021. február 28.)

Műsor:

Bach: Máté passió – Erbarme dich

Schubert: Ganymed

Schubert: Nacht und Träume

Händel: Lascia ch'io pianga

Händel - Ombra Mai fu (3:43)

Csordás Klára – Harazdy Miklós koncert (MOM Kult, 2022. május 5.) (8:18)

Saint-Saëns: Sámson és Delila–Csókária (II. felv.)

Bizet: Habanera - Carmen (5:17)

Mascagni: Ave Maria - Cavalleria rusticana (3:03)

Massenet: Werther...Werther - Werther (6:30)

Gershwin: Summertime - Porgy and Bess (2:51)

Serge Rachmaninoff - Vesennije vodi, Op. 14 No. 11 (2:08)

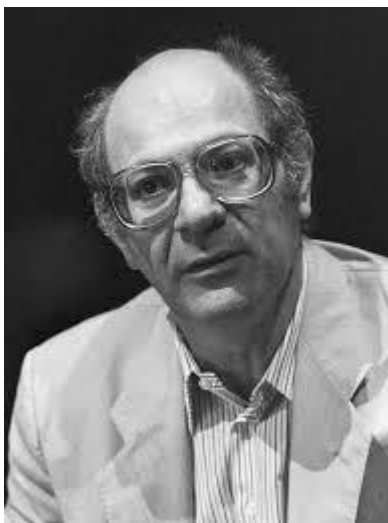
Edvard Grieg: En drøm (A Dream), Op. 48, No. 6 (2:20)

Közreműködik: Polgár Éva (zongora)

Weill – „September Song” (live recording) (3:33)

DR. CSORDÁS KLÁRA
MAURICIO KAGEL VOKÁLIS MŰVEI
DOKTORI ÉRTEKEZÉS¹

Mauricio Kagel
(1931. december 24. – 2008. szeptember 18.)
argentín-német zeneszerző és akadémiai tanár

 [disszertacio.pdf](#) 2891 Kb [tezis_en.pdf](#) 122 Kb [tezis_hu.pdf](#) 128 Kb

¹ Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem 28. számú művészet- és művelődéstörténeti tudományok besorolású doktori iskola, 2018)